

	СИЛАБУС навчальної дисципліни «МЕЛІОРАТИВНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО» Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u> Спеціальність: <u>201 «Агрономія»</u> Рік навчання: <u>4-й, семестр 7-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>5 кредитів</u> Назва кафедри: <u>Землеробства, ґрунтознавства та агрохімії</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	К. С.- Г. Н., старший викладач Пелех Людмила Вікторівна
Контактна інформація лектора (e-mail)	gogoluda69@gmail.com

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Меліоративне землеробство» є вибірковою компонентою ОПП Агрономія.

Загальний обсяг дисципліни 150 годин: лекції – 26 годин; практичні заняття – 24 години, самостійна робота – 100 годин.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

При вивченні даної дисципліни можуть використовуватись знання, отримані з таких дисциплін: «Ґрунтознавство», «Ботаніка», «Екологія та агроекологія», «Землеробство», «Ґербологія».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні наступних дисциплін: «Рослинництво», «Кормовиробництво та луківництво», «Технологічна експертиза продукції рослинництва».

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Меліоративне землеробство» спрямована на отримання здобувачами вищої освіти однієї з важливих і універсальних компетентностей, а саме формування світогляду про інноваційний метод ведення меліоративного землеробства, як цілісну галузь знань для здобувачів, яка розширює творчий потенціал і здатність до логічного мислення; досягнення рівня, який дозволяє самостійно продукувати нові рішення проблеми; набуття теоретичних і практичних знань для одержання нового науково-технічного продукту.

Завдяки вивченню дисципліни, здобувачі вищої освіти набувають

теоретичних знань та практичних навичок з оцінювання проблем сучасного меліоративного землеробства, пошуку та реалізації шляхів підвищення ефективності його ведення у аграрному виробництві, збереження безпеки навколишнього середовища, зокрема, відновлення родючості ґрунту, покращення екологічності виробництва з метою всебічного вирішення продовольчої проблеми в світі.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Меліоративне землеробство» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань, практичних навичок і підходів до управління агровиробництвом, методів прогнозування й управління ґрунтовими режимами, основних показників, властивостей, режимів ґрунтів з метою підвищення їх родючості за умов меліорації для підвищення ефективності ведення бізнесу у своїй професійній діяльності.

Завдання вивчення дисципліни

Набуття теоретичних знань про практичні основи ведення з наукового оцінювання різних видів землеробства в умовах меліорації, спрямованих на підвищення ефективності меліорованих земель, цілісності навколишнього середовища, екологічності виробництва і забезпечення продовольчої проблеми в світі.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувати такі програмні компетентності:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 3. Знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних із вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.

СК 8. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Дисципліна забезпечує програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН 4. Порівнювати та оцінювати сучасні науково-технічні досягнення у галузі агрономії.

ПРН 11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів вищої освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Поняття про меліорацію і про сільськогосподарську гідрологію	2	2	8
2	Відомості про зрошення. режим зрошення сільськогосподарських культур	2	2	7
3	Фактори життя рослин і методи їх регулювання в меліоративному землеробстві	2	2	8
4	Способи регулювання водного режиму ґрунту	2	2	8
5	Контролювання бур'янів на зрошуваних та осушуваних землях	2	2	8
6	Структура посівних площ і сівозміни на зрошуваних та осушуваних землях	2	2	8
7	Особливості системи обробітку ґрунту на зрошуваних та осушуваних землях	2	2	8
8	Особливості збереження родючості ґрунту на зрошуваних та осушуваних землях	2	2	8
9	Захисту ґрунту від ерозії на зрошуваних та осушуваних землях	2	2	7
10	Зрошувальна система і її елементи, джерела води для зрошення. підготовка зрошувальної території до поливу	2	2	8
11	Способи і техніка поливу сільськогосподарських культур. Зрошення стічними водами	2	2	7
12	Засоленням зрошувальних земель та боротьба з ним. Експлуатація зрошувальних і зрошувально-обводнювальних систем	2	2	8
13	Особливості вирощування сільськогосподарських культур на зрошуваних та осушуваних землях	2	-	7
Разом:		26	24	100

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Виконання індивідуального завдання є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки майбутніх спеціалістів, які здатні застосовувати на практиці теоретичні знання, вміння та навички з даної навчальної дисципліни. Підготовка завдання передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх у процесі розв'язання конкретних економічних ситуацій, розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних із темою завдання. Індивідуальне завдання передбачає наявність таких елементів наукового дослідження: практичної значущості, комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження, теоретичного використання передової сучасної методології та наукових розробок, наявність елементів творчості, вміння застосовувати сучасні технології.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Під час роботи над індивідуальними завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними.

Види самостійної роботи

№ з/п	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних і практичних занять	28	щотижнево	усне та письмове (тестове) опитування
2	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення	30	щотижнево	усне та письмове опитування
3	Підготовка до контрольних робіт та тестування	22	2 рази на семестр	тестування
4	Індивідуальні творчі завдання (підготовка презентацій відповідно напрямку дисципліни, дослідницькі проекти, підготовка тез доповідей на наукових конференціях)	20	1 раз на семестр	виступ з презентацією, опублікування тез доповідей, усний захист
Разом		100		—

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бегей С.В., Шувар І.А. Екологічне землеробство: підручник. Львів: Новий світ–2000, 2017. 429 с.
2. Гривківська, О. В., Зоря П. С. Виробництво органічної продукції у підвищенні ефективності господарської діяльності аграрних підприємств: еколого-економічний аспект : монографія. Київ : Кондор, 2018. 184 с.
3. Добряк Д. С., Канааш О. П., Розумний І. А. Класифікація та екологобезпечне використання сільськогосподарських земель. Наукова монографія. К.: Ін-ут землеустрою УААН, 2011. 309 с.
4. Цицюра Я. Г., Бронніков Л. Ф., Пелех Л. В. Ґрунтовий покрив Вінниччини: генезис, склад, властивості та напрями ефективного використання. Монографія. Вінниця. Нілан-ЛТД. 2017. 52 с.
5. Цицюра Я. Г., Шкатула Ю. М., Забарна Т. А., Пелех Л. В. Інноваційні підходи до фітореMediaції та фіторекультивації у сучасних системах землеробства : монографія. Вінниця: ТОВ «Друк». 2022. 1200 с.
6. Шкатула Ю. М. Охорона земель. Конспект лекцій з дисципліни для студентів денної і заочної форми навчання факультету агрономії та лісівництва галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство», спеціальності 201 «Агрономія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. ВНАУ. 2022. 112 с.
7. Шкатула Ю. М. Агроекологічне обґрунтування меліоративних заходів щодо покращення стану ґрунтів Калинівського району. *Сільське господарство та лісівництво*. 2019. Вип.14. С. 220–230.

Додаткова література

1. Балюк С. А., Медведєв В. В., Носко Б. С. Адаптація агротехнологій до змін клімату : ґрунтово-агрохімічні аспекти. Харків. 2018. 364 с.

2. Войтків П. С. Технології захисту та відновлення ґрунтів : методичні вказівки для самостійної роботи студентів. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 50 с.
3. Новаковська І. О., Скрипник Л. Р. Еколого-безпечне використання земель авіаційного транспорту: монографія. К.: НАУ, 2020, 212 с.
4. Папіш Ігор, Іванюк Галина. Ґрунтотворні процеси : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 352 с.
5. Рокочинський А. М. Основи гідромеліорацій: навч. посібник. Рівне. 2014. 255 с.
6. Пати́ка В.П., Макаренко Н.А., Моклячук Л.І., Середя Л.П., Шкатула Ю. М. Агроекологічна оцінка мінеральних добрив та пестицидів. Монографія. К. 2015. 300 с.
7. Томашівський З.М., Завірюха П.Д. Адаптивні системи землеробства. Навчальний посібник. Львів: Львів. держ. аграр. ун-т, 2012. 184 с.
8. Ткачук О. П., Шкатула Ю. М., Тітаренко О. М. Сільськогосподарська екологія: навчальний посібник. Вінниця. ВНАУ. 2020. 542 с.
9. Харченко О. В., Міщенко Ю. Г. Агроекономічне та екологічне оцінювання сівозміни : монографія. Суми : Унів. кн., 2018. 69 с.
10. Цицюра Я. Г. Оцінка ґрунтового покриття Вінниччини на придатність до органічного виробництва. *Сільське господарство та лісівництво*. 2020. № 16. С. 13–27.
11. Шидула М.К., Антоненко С.С. та ін. Ґрунтозахисна біологічна система землеробства в Україні. К.: Оранта, 2010. 390 с.12

Інформаційні ресурси

1. Землеробство: Підручник [Електронний ресурс] / В. П.Гудзь, І. Д. Прима́к, Ю. В. Будьоний, С. П. Танчик // К: "Центр учбової літератури",. 2010. Режим доступу до ресурсу: <http://culonline.com.ua/Books/Zemlerobstvo-Gudz2010.pdf>.
2. Землеробство з основами ґрунтознавства і агорохімії: Підручник [Електронний ресурс] / В. П.Гудзь, А. П. Лісовал, В. О. Андрієнко, М. Ф. Рибак //Київ "Центр учбової літератури",. 2007. Режим доступу до ресурсу: <http://www.lib.nau.edu.ua/booksfornau/2007/Zemlerobstvo-Gudz.pdf>.
3. Земельні ресурси: охорона та раціональне використання <https://osvita.ua/vnz/reports/ecology/21092/>
4. Структура земельного фонду України <https://land.gov.ua/info/struktura-zemelnoho-fondu-ukrainy-tadynamika-ioho-zmin/5>. Критерії якості земель http://minagro.gov.ua/system/files_0.docx
6. Моніторинг земельних відносин в Україні <https://land.gov.ua/wp-content/uploads/2018/10/monitoring.pdf>
7. Мінькова О. Г. Еволюція поняття екологічності господарювання в аграрному виробництві [Електронний ресурс]/ Вісник Полтавської державної академії. 2015. Режим доступу до ресурсу:

<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/visnyk/2015/03/30.pdf>.

8. Концепція обігу земель сільськогосподарського призначення
<https://agropolit.com/blog/288-kontseptsiyi-obig-zemel-silskogospodarskogo-priznachennya-klyuchovi-polojennya-dokumentu>

9. Положення про моніторинг земель <https://zakon.rada.gov.ua/go/661-93>

10. Меліорація земель: облік і оподаткування
(<https://buhplatforma.com.ua/article/8348-melorsyia-zemel-oblkopodatkovannya>)

11. Огляд стану меліорації в Україні
(<https://minagro.gov.ua/napryamki/melioraciya/oglyad-stanu-melioraciyi-vukrayini>)

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються упродовж семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

№ з.п.	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	5
2	Участь у роботі на практичних заняттях	5
3	Виконання самостійної роботи	10
4	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання презентацій, презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	10
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	5
7	Участь у роботі на практичних заняттях	5
8	Виконання самостійної роботи	10
	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання гугл-презентації, презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	10
	Всього за атестацію 2	30
Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача		10
Підсумкове тестування (залік)		30
Разом		100

Якщо здобувач вищої освіти упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до заліку.

Під час виконання навчальних завдань, а також завдань поточних та

підсумкових контрольних заходів не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів, як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни